

NOTAT

Til Stortingets Klima- og energikomité

21. oktober 2020

KOMMENTARER TIL REGJERINGENS FORSLAG TIL STATSBUDEJETT FOR 2021

Oppsummering:

I dette notatet kommenteres (1) Nasjonale mål om reduksjon av avfall og økt materialgjenvinning (2) CO₂-avgift på gass i ikke-kvotepliktig sektor, (3) Enovas oppdrag i å redusere CO₂-utslipp i industrien og (4) arbeidet med kostholdsråd og bærekraftsmålene.

Del I, 2.4 Forureining

Avfallsmålene slår fast at mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og at materialgjenvinning av avfall skal øke. Videre har regjeringen som ambisjon at havområder og ferskvann ikke skal tilføres plastavfall og mikroplast.

Mat- og drikkenæringen i Norge arbeider svært aktivt med å optimalisere og redusere bruken av plast, øke graden av innsamling og gjenvinning av plast, samt forebygge at plast havner utenfor et sirkulært kretsløp. NHO Mat og Drikke ser positivt på at Regjeringen i budsjettforslaget for 2021 har styrket arbeidet med å forebygge og rydde opp i marin plastforsøpling.

En arbeidsgruppe bestående av organisasjoner i arbeidslivet – herunder NHO Mat og Drikke – og miljøorganisasjoner har anbefalt en miljøavtale mellom næringsliv og staten om engangsartikler i plast som oppfyller kravene i engangsdirektivet. Vi mener en avtale vil kunne være effektiv og fleksibel for å oppnå målsettingene i direktivet og understøtte initiativene som allerede er igangsatt i næringslivet.

Dersom målet om økt materialgjenvinning av plastemballasje nås, er det vesentlig at norske kommuner og interkommunale selskap samler inn mer kommunal husholdningsplast enn i dag. Det er svært store forskjeller i kvalitet og mengde innsamlet husholdningsplast, til tross for at kommunene står overfor den samme avfallsstrømmen. Oslo kommune ligger lavest på innsamlet volum med 3,67 kg per innbygger og Vågsøy kommune høyest med 16,34 kg pr. innbygger. Skal Norge nå målet om 50 % materialgjenvunnet husholdningsplast i 2025, må alle kommuner opp på minst 16 kg per innbygger pr. år. Da er det forutsatt at platen går til de mest effektive gjenvinningsanleggene som eksisterer i dag.

Vi anmoder Energi- og miljøkomiteen til å legge til grunn at nasjonale myndigheter må ta overordnede grep og sørge for beste praksis og tidsriktig teknologi i kommunale innsamlingsløsninger.

CO₂-avgift i ikke-kvotepliktig sektor

For 2021 foreslår regjeringen en CO₂-avgift i ikke-kvotepliktig sektor på 590 kroner per tonn CO₂. Samtidig har kvoteprisen i 2020 vært høy med en gjennomsnittlig pris på 245 kroner fra januar til oktober, og forventes å ligge på det samme nivået i 2021. Regjeringens forslag fører dermed til at industribedrifter vil måtte betale mer enn dobbelt så mye for sine utslipp av klimagasser som de kvotepliktige bedriftene.

Det er 10 000 aktive industribedrifter i ikke-kvotepliktig sektor. Siden 1990 har disse bedriftene redusert sine utslipp av CO₂ fra 2,5 millioner tonn til 1 million tonn, som er en reduksjon på 60

prosent. I samme tidsrom har mange bedrifter gått over fra å bruke olje til å bruke gass som energikilde. Av de aktive bedriftene innen ikke-kvotepliktig sektor regner en med at 4 000 bedrifter bruker gass, enten alene eller i kombinasjon med elektrisitet.

En ytterligere omlegging til elektrisitet krever høye investeringer i både nytt utstyr internt i bedriften, utbygging av nettet, som er svært kostbart, og omlegging av produksjonen som i mange tilfeller vurderes som svært vanskelig. Mange bedrifter har også produksjonsprosesser som krever så høy effekt at det ikke er tilgang på nok elektrisitet i nettet. I mat- og drikkenæringen er derfor gass i noen tilfeller en mer egnet energikilde, eksempelvis når et stort volum skal prosesseres med energikrevende teknologi slik som tørking og koking.

Selv om mange av industribedriftene i ikke-kvotepliktig sektor er små, konkurrerer de med importerte varer på det norske hjemmemarkedet, eller internasjonalt i direkte konkurranse på eksportmarkedet. Marginene er ofte også lave, og mange bedrifter er følsomme for høye avgifter.

Vi anmoder derfor Energi- og miljøkomiteen om at CO₂-avgiften i neste års statsbudsjett halveres fra 2020-nivå for industribedrifter i ikke-kvotepliktig sektor som bruker gass, slik at avgiften dermed kommer på nivå med forventet kvotepris.

Kapittel 1428, post 50 Enova

Enovas virksomhet er rettet mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon for energi- og utslippsreducerende tiltak. Stønadene fra Enova skal bidra til å øke tempoet og omfanget av pilotering, demonstrasjon og fullskala testing, slik at nye teknologier og løsninger kommer ut på markedet.

I Enovas nåværende mandat er risikoavlastning for tiltak i kvotepliktig sektor som tar i bruk tilgjengelig teknologi ikke prioritert. Dette vil gjøre det vanskeligere å få gjennomført klimatiltak som gir rask effekt. Risikoavlastning for slike prosjekter vil være svært viktige for mat- og drikkeindustrien.

Vi anmoder Energi- og miljøkomiteen om å legge til grunn at også risikoavlastning for bruk av tilgjengelig teknologi med miljønytte inngår i Enovas mandat i kommende avtaleperiode.

Nasjonalbudsjettet, kap 6.2 Arbeidet med bærekraftsmålene

I Nasjonalbudsjettet redegjøres det for Norges arbeid for å nå FN's bærekraftsmål. Under mål 2 - *Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk* – står tiltak for at flere i befolkningen skal ha et kosthold i henhold til de nasjonale kostrådene sentralt.

I rapporten Klimakur 2030 omtales overgang fra rødt kjøtt til plantebasert kost og fisk i kostholdet som et relativt billig tiltak som kan ha et reduksjonspotensial på 2,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. I NHO Mat og Drikkes høringsuttalelse til Klimakur har vi pekt på at en rekke forhold, som eksempelvis grensehandel, konsekvenser for sysselsetting og karbonlekkasje, ikke er vurdert i tilknytning kostholdstiltaket. Vi mener derfor at tiltaket slik det beskrives i Klimakur 2030 ikke er tilstrekkelig utredet for å kunne utgjøre grunnlaget for politiske beslutninger knyttet til anbefalinger om kostholdsendringer.

NHO Mat og Drikke mener nasjonale kostholdsråd må springe ut av dokumentert helse- og ernæringsfaglig kunnskap og grundige konsekvensanalyser. Det pågår nå et arbeid i regi av Nordisk Ministerråd for utarbeidelse av nye nordiske næringsstoffanbefalinger som også skal ta hensyn til bærekraftsaspekter. Disse anbefalingene vil danne grunnlag for en eventuell revisjon av de norske kostrådene. Ivaretagelse av flere og ofte motstridende bærekraftsaspekter, sett i sammenheng med et sunt og helsefremmende kosthold, er komplisert, tverrfaglig og etisk utfordrende og krever tett involvering fra norske myndigheter og fagmiljøer.

NHO Mat og Drikke mener det er svært viktig at Norge stiller til rådighet tilstrekkelige midler til oppfølging av arbeidet med de nye nordiske næringsstoffanbefalingene.